

ELI MAHEAUHINNAD

Sissejuhatus

Mahetootmise suurenemine aitab oluliselt vähendada keemiliste väetiste, pestitsiidide ja antimikroobikumide kasutamist ning avaldab positiivset mõju meie kliimale, keskkonnale, elurikkusele ja loomade heaolule. Seepärast on mahetootmine Euroopa rohelise kokkuleppe, strateegia „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegia eesmärkide saavutamisel kesksel kohal. Nii ongi komisjon seadnud eesmärgi, et 2030. aastaks peab 25 % ELi põllumajandusmaast olema mahepõllumajanduslik ja et mahepõllumajandusliku vesiviljelusega tegeletakse üha enam.

Selle eesmärgi saavutamiseks võttis komisjon 2021. aasta märtsis vastu mahetootmise arendamise tegevuskava¹. Tegevuskavas ollakse seisukohal, et mahetootmise laiendamiseks tuleb suurendada tarbijate nõudlust mahetoodete järele. Selleks on muu hulgas vaja tõsta üldsuse teadlikkust mahetootmise eripärast ja eelistest. Seega on tegevuskavaga ette nähtud, et igal aastal jagatakse auhindu, millega tunnustatakse väljapaistvaid saavutusi mahepõllumajanduse väärtusahelas. 2025. aastal antakse need auhinnad välja neljandat korda.

2024. aasta auhinnasaajate videote vaatamiseks klõpsake [siin](#).

Kavas on välja anda seitse auhinda kuues eri kategoorias.

- 1. kategooria: parim (nais)mahetootja ja parim (mees)mahetootja²
- 2. kategooria: parim mahepiirkond
- 3. kategooria: parim mahetootmist väärtustav linn
- 4. kategooria: parim mahetootmise VKE³
- 5. kategooria: parim mahetoidu jaemüüja
- 6. kategooria: parim mahetoidurestoran või mahetoitlustaja⁴

Auhinnad on ei ole rahalised ja neid antakse välja ELi mahepäeval, s.o 23. septembril 2025.

Konkursside tutvustus

- **1. kategooria: parima mahetootja** auhinnaga premeeritakse **üht naissoost** ja **üht meessoost** põllumajandustootjat, kes on töötanud välja tipptasemel, uuendusliku, kestliku ja teisi innustava projekti, mis annab mahetoodangule ja selle tarbimisele tõelise lisaväärtuse. Erilist tähelepanu pööratakse noorte põllumajandustootjate projektidele, et suurendada nende nähtavust,

¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele mahetootmise arendamise tegevuskava kohta:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX%3A52021DC0141>

² Hõlmab nii maa- kui ka vesiviljelust.

³ Sealhulgas mahepõllumajanduslikke vesiviljelustooteid töötlevad ettevõtjad.

⁴ Restoran (eraldiseisev või hotelli osa) ja/või toitlustusteenus (toitlustusfirma või söökla).

tutvustades projekte ja rõhutades nende asjakohasust (NB! noored põllumajandustootjad on need, kes on taotluste esitamise ajal kuni 40-aastased)⁵.

- **2. kategooria: parima mahepiirkonna** auhinnaga premeeritakse piirkonda, kus on töötatud välja tipptasemel, uuenduslik, kestlik ja teisi innustav projekt, mis annab mahetoodangule ja selle tarbimisele tõelise lisaväärtuse.
- **3. kategooria: parima mahetootmist väärtustava linna** auhinnaga premeeritakse linna, kus on töötatud välja tipptasemel, uuenduslik, kestlik ja teisi innustav projekt, mis annab mahetoodangule ja selle tarbimisele tõelise lisaväärtuse.
- **4. kategooria: mahetootmise parima VKE auhinnaga** premeeritakse üht väikest või keskmise suurusega ettevõtjat (VKE), kes on töötanud välja tipptasemel, uuendusliku, kestliku ja teisi innustava projekti, mis annab mahetoodangule ja selle tarbimisele tõelise lisaväärtuse.
- **5. kategooria: parima mahetoidu jaemüüja** auhinnaga premeeritakse toidu jaemüüjat, kes on töötanud välja tipptasemel, uuendusliku, kestliku ja teisi innustava projekti, mis annab mahetoodangule ja selle tarbimisele tõelist lisaväärtust.
- **6. kategooria: parima mahetoidurestorani/mahetoitlustaja** auhinnaga premeeritakse kas eraldiseisvat restorani/toitlustajat või mõne hotelli juurde kuuluvat restorani ja/või toitlustajat (ka sööklad), kes pakuvad oma menüüs sertifitseeritud mahetoodangut ning on välja töötanud tipptasemel, uuendusliku, kestliku ja teisi innustava projekti, mis annab mahetoodangule ja selle tarbimisele tõelise lisaväärtuse.

Auhinnale kandideerimise ja auhinna määramise kriteeriumid

1. ELi maheauhinnale kandideerimise taotlused peavad vastama järgmistele kriteeriumidele:

a) Auhinnale kandideerimise taotlus tuleb esitada järgmisel veebisaidil:

https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-action-plan/eu-organic-awards_en?prefLang=et

Sellel veebisaidil leiab iga auhinnakategooria kohta eraldi elektroonilise taotlusvormi. Kõik taotlused tuleb esitada hiljemalt **27. aprilliks 2025 kell 23:59:59** Kesk-Euroopa aja järgi.

b) Taotlused peavad olema ühes ELi ametlikest keeltest.

c) Taotlejad peavad olema juriidilised või füüsilised isikud, kelle asukoht või elukoht on ühes ELi 27 liikmesriigist.

d) Esitatud projekt peab olema ELi-põhine ja osutama selgelt **ühele** kuuest auhinnakategooriast / seitsmest auhinnast. Üht ja sama projekti ei tohi esitada mitme kategooria/auhinna kohta. Iga taotleja võib taotleda **ainult üht auhinda**. Ühele auhinnale võib esitada ainult ühe taotluse.

e) Eelmiste aastate võitjad ei saa selle aasta konkursil uuesti kandideerida. Eelmiste aastate finalistid, kes ei saanud auhinda, võivad selle aasta konkursil uuesti kandideerida.

⁵ ELi maheauhindade kontekstis peetakse nooreks põllumajandustootjaks neid, kes on maksimaalselt 40-aastased (kooskõlas määrusega (EL) 2021/2115).

f) Projekt peaks olema kas täielikult ellu viidud või piisavalt küps, et žürii saaks seda hinnata (st projekt peaks olema päriselt toimiv, et saaks esitada piisavaid tõendeid eesmärkide saavutamise kohta).

g) lga auhinnakategooria konkreetsed eritingimused:

- **parim (nais)mahetootja ja parim (mees)mahetootja:** sertifitseeritud vastavalt määrusele (EL) 2018/848⁶;
- **parim mahepiirkond:** mahepiirkond on geograafiline piirkond, kus põllumajandustootjad, üldsus, turismiettevõtjad, ühendused ja ametiasutused sõlmivad kokkuleppe kohalike ressursside kestlikuks majandamiseks vastavalt mahetootmise põhimõtetele ja tavadele. Mahepiirkonna puhul konkreetseid eritingimusi ei ole;
- **parim mahetootmist väärtustav linn:** eritingimused puuduvad. Kui linnas tegutseb üks või mitu mahepõllumajandusettevõtet või -kauplust, tuleks esitada tõendid nende mahepõllumajandusliku sertifitseerimise kohta. See tõend peaks taotluse esitamise hetkel olema kehtiv sertifikaat;
- **parim mahetootmise VKE:** määruse (EL) 2018/848 kohaselt sertifitseeritud ettevõtja, kes tegeleb 100 % mahetootmisega ja kes vastab VKE määratlusele⁷ (vähem kui 250 töötajat ning aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot). Ühistuid võib käsitada ettevõtetenä; Töötlemine on määratletud määruses (EÜ) nr 852/2004⁸;
- **parim mahetoidu jaemüüja:** määruse (EL) 2018/848 kohaselt sertifitseeritud ettevõtja, kelle müüdaaval kaubal on 100 % mahetoodangu sertifikaat (välja arvatud juhul, kui tegemist on kaubaga, mis ei ole toit, või toidukaubaga, mille puhul mahekaup ei ole saadaaval) ja kes vastab VKE määratlusele⁹ (vähem kui 250 töötajat ning aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot). Ühistuid võib käsitada ettevõtetenä;
- **parim mahetoidurestoran või mahetoitlustaja:** ettevõtja, kelle pakutavas menüüs on võimaluse korral 100 % sertifitseeritud mahetooted ja kes vastab VKE määratlusele¹⁰ (vähem kui 250

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32018R0848>).

⁷ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikroettevõtjate ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN>)

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 852/2004 (toiduainete hügieeni kohta) artikli 2 punktides m, n ja o on esitatud mõisted:

• (m) „töötlemine“ – mis tahes algset toodet oluliselt muutev tegevus, sealhulgas kuumutamine, suitsutamine, soolamine, laagerdamine, kuivatamine, marineerimine, ekstraheerimine, ekstrudeerimine või nende protsesside kombinatsioon;

• (n) „töötlemata tooted“ – töötlemata toidud, sealhulgas jaotatud, irrutatud, raiutud, viilutatud, konditustatud, hakitud, nülitud, peenestatud, lõigatud, puhastatud, trimmitud, kooritud, jahvatatud, jahutatud, külmutatud, sügavkülmutatud või sulatatud;

• (o) „tööteldud tooted“ – töötlemata toodete töötlemise tulemusena saadaavad toiduained. Nimetatud tooted võivad sisaldada koostisosi, mis on vajalikud nende valmistamiseks või spetsiifiliste omaduste tekitamiseks;

⁹ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikroettevõtjate ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN>)

¹⁰ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikroettevõtjate ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN>)

töötajat ning aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot). Ühistuid võib käsitada ettevõtetenä.

2. ELi maheauhindade žürii hindab kõiki tingimustele vastavaid taotlusi järgmiste horisontaalsete hindamiskriteeriumide alusel.

- **Tiipase:** auhinnasaaja peab olema välja töötanud suurepärase algatuse, mis annab mahetoodangule tõelise lisaväärtuse. See tähendab, et projekti algsed eesmärgid on hästi saavutatud ja projektil on suur mõju. Projektid peavad tõendama oma mõju asjaomases valdkonnas ja asjaomasel territooriumil ning tulemusi võrreldes algselt seatud sihtide ja eesmärkidega.
- **Projekti uuenduslikkus asjaomases auhinnakategoorias:** projektid ei tohi olla tavapärased, vaid peaksid näitama uusi lähenemisviise, uusi organisatsioonilisi meetodeid või uusi (või oluliselt) paremaid tulemusi mahepõllumajanduses. Iga kategooria puhul on uuenduslikkuse mõõtmise kriteeriume üksikasjalikumalt kirjeldatud vastavas osas.
- **Projekti (keskkonnavalase, sotsiaalase ja majandusliku) kestlikkuse näitajad:** projektid peavad näitama, et nad on kestlikud ja suudavad tulevikus iseseisva algatuse või projektina edasi kesta, täpsemalt peaks olema kirjeldatud seda, kuidas projekt vastab kestlikkuse igale sambale kolmes eri mõõtmises.
- **Projekti ülekantavus mujale ELi piirkonda ja selle korratavus seal:** projekt peab tõendama, et esindab head tava laiemas (EL) kontekstis ning inspireerib või võiks inspireerida muid kohti. Samuti peaks projekt olema hea näide eesmärkidest ja tulemustest teavitamisest.
- **Noor põllumajandustootja** (1. kategooria): selleks et muuta noored põllumajandustootjad nähtavamaks, eelistatakse juhul, kui lõplikul punktisummal on samaväärseid punkte, kuni 40-aastaseid põllumajandustootjaid.

Taotlejatele esitatakse konkreetse suunitlusega küsimused, millest mõni on välja töötatud vastavalt neljale mahepõllumajandus- ja kestlikkuspõhimõttele, ja neil palutakse esitada projekti kokkuvõte. Küsimused aitavad taotlejatel vastuseid paremini struktureerida ja žüriil taotlejate kohta rohkem andmeid saada.